

A szerzetes: a hagyomány embere

Az ausztrál Michael Casey,
a Szigorúbb Fegyelmű Reformált Ciszterciek Rendjének tagja

ROBERTO CETERA¹

Abstract

This is the Hungarian translation of an interview made with father Michael Casey, O.C.S.O. by Roberto Cetera (*L'Osservatore Romano*, Friday 15 April 2022, no. 15, 4). Father Casey shares his ideas about the nature and significance of the vocation of monks in our contemporary world in the light of various current challenges and highlights the importance of rootedness in the Christian spiritual tradition.

Keywords: *Michael Casey O.C.S.O., monk, Cistercian spirituality, monastic tradition, community.*

Kulcsszavak: *Michael Casey O.C.S.O., szerzetes, ciszterci lelkiség, monasztikus hagyomány, közösség.*

A 79 éves Michael Casey-t, a Szigorúbb Fegyelmű Reformált Ciszterciek Rendjének szerzetesét széles körben a kortárs keresztény spiritualitás egyik legtekintélyesebb szószólójaként tartják számon. *Szent Benedek Regulája*, a szerzetesi hagyomány és Clairvaux-i Szent Bernát tanításának mai üzenetéről szóló könyvei, cikkei és konferenciabeszédei világszerte ismertek. Akadnak

¹ Az interjú forrása: ROBERTO CETERA: Australian Michael Casey of the Order of Cistercians of the Strict Observance. The Monk: a Man of Tradition, *L'Osservatore Romano*, Friday 15 April 2022, number 15, 4. (*Magyarul megjelenik a kiadó szíves engedélyével. – A szerk.*)

Michael Casey magyarul is megjelent írásai: *Sem rabszolgák, sem gyermekek*, Bencés Lelkiségi Sorozat 56., Pannonhalmi Főapátság, Pannonhalma, 2019; *Az örök életre vezető út – elmélkedések Szent Benedek Regulájáról*, Bencés Lelkiségi Sorozat 58., Pannonhalmi Főapátság, Pannonhalma, 2021; *Idegenek a város szemében*, Lectio Divina 24, L'Harmattan – Szent Maurícius Monostor, Budapest, 2021.

olyanok is, akik Michael Casey-t Thomas Merton szellemi örökösének tartják. A *L'Osservatore Romano* Rómában beszélgetett vele, ahol nemrégiben a Pápai Szent Anzelm Egyetemen a Teológia Díszdoktora címmel tüntették ki. Az alábbiakban a vele készült interjú fordítása olvasható.

– Michael atya, a történelem kulcsfontosságú pillanataiban a monasztikus szerzetesi jelenlét mindig is meghatározó jelentőséggel bírt. A jelenlegi korszakváltásban azonban a monasztikus szerzetesség meglehetősen marginális szerepet játszik.

– Persze, ez igaz: gondoljunk például arra, hogy a klasszicizmus és a humanista kultúra jelentős része, amit ma az iskolákban és egyetemeken tanulunk, úgy jutott el hozzánk, hogy szerzetesek generációi megőrizték és terjesztették. Látható, hogy a szerzetesek őrzik az emléket, a hagyományt. A világ megváltoztatása és valójában az emberek megváltoztatása azonban nem a szerzetesek felelősége. A monasztikus szerzetesektől nem várják el, hogy sokan legyenek, és azt sem kell tudniuk, hogyan kényszerítsenek ki kulturális hegemoniát. Inkább úgy gondolok rájuk, mint hétköznapi férfiak és nők kis csoportjára, akik egyszerűségben igyekeznek megélni Isten Országát. Semmi több. A kegyelem, amelyet a monasztikus szerzetesek ma a világnak közvetíteni tudnak, ebből fakad: hétköznapiak, kicsinek és egyszerűnek lenni. A szentségnek, melyet a szerzetesek egyszerű életükben keresnek, vonzónak kell lennie; nem kell senkit sem meggyőznünk, sem megtérítenünk. Elvégre az evangélium nem azt mondja, hogy meg kell változtatnunk a világot, hanem azt, hogy a föld sója legyünk. És ahhoz, hogy a föld sója lehessünk, nem szükséges, hogy sokan legyünk. Nézzük meg Ferenc pápát, hogyan tud egyedül az egész világhoz szólni, eljuttatva – a kulturális és vallási határokon túl – a testvériség és a béke szavait. Ez a „kicsi”, amit említettem, paradox módon nagyon nagy lesz.

– **Mit jelent egyszerűségben élni?**

– Ez alapvetően azt jelenti, hogy élvezzük a lényegeset. Hangsúlyozom az „élvezni” szót. A józan élet nem elég. Meg kell tanulnunk élvezni ezt a józanságot, és örülni ennek a józanságnak. Egy szerzetesnek meg kell élnie az egyszerűség örömét, és éppen ez az öröm vonzza azokat, akik kapcsolatba kerülnek a monostorral. Egy alkalommal egy férfi, aki meglátogatott minket, azt mondta nekem a nap végén: „Atyám, én nem vagyok vallásos, de ha hívővé válnék, és választanom kellene egy vallást, az önökét választanám. Úgy értem, az életmódjukat választanám, mert mindannyian elégedettnek tűnnek az életükkel. Valami van a levegőben itt önök között.” És ez a vonzás egyéni érintkezés

útján, személyről személyre terjed mindenféle meggyőzni vágyó erőfeszítés, hangos harsonszó nélkül. Ennyi. A szerzetesek nem fújnak harsonát. Nézze, ez nem újdonság: ez mindig is így volt a szerzetesség története során. Ezért teszi a *Regula* a vendégszeretetet a szerzetesi élet egyik jellemzőjévé. És minket is táplálnak ezek a találkozások, minden felsőbbrendűségi érzés nélkül. Nem hiába mondja nekünk Benedek, hogy mindig fel kell tennünk magunknak a kérdést, hogy a váratlan vendéget nem azért küldte-e az Úr, hogy tanítson vagy javítson minket.

– **Ez jó adag alázatossággal is jár.**

– Ez kétségtelenül így van. Egy szerzetes vagy alázatos, vagy nem. Olyan alázatosság ez, amely nem korlátozódik csupán a kapcsolatok dimenziójára, hanem egy egész életforma. Alázatosság, amely szegénységben épül. A szerzetesek mindennap (újja)építik az alázatosságot; nem monastorokat építenek.

– **Hogyan lesz valakiből monasztikus szerzetes?**

– Valami beköltözik az ember szívébe. Valami, amit talán még előző napon sem érzett. Valamit érez legbelül. Az ember nem dönt, hogy szerzetes lesz; az ember szerzetes. Ez még azelőtt igaz, hogy annak ismerik el. Bár sok év telt el, még mindig jól emlékszem a meghívásomra. Fiatal voltam, de nem törekedtem arra, hogy „csináljak” valamit az életemben; inkább már éreztem, hogy „vagyok” valami, de nem tudtam, hogy mi. Aztán egy vasárnap a családommal ellátogattunk egy monastorba, és azonnal megértettem, hogy ott van az a „valami”. Nem a látható aspektusok, a külsőségek, hanem az a „légkör”, amit korábban említettem, amit egy nem hívő ember is érez. Látja, a lélek nem olyasvalami, amit tanulni kell, hanem valami, ami megragadható. Csak annyi a feladatunk, hogy az érzékeinket alkalmassá tegyük a befogadására.

– **Úgy tűnik, az intézményes szerzetesség válságban van. De itt-ott a cenobitikus életmód új formái jelennek meg.**

– Nos, a számokat tekintve már említettem, hogy a szerzetesi tanúságtétel a világ felé nem a szerzetesek és monastorok mennyiségétől függ. Csak annyit tudok hozzátenni ehhez, hogy a monasztikus szerzetesi élet megsínyli, ha a szerzeteseket olyan feladatokkal terhelik, amelyek túlmutatnak a *Regulában* előírtaknál, mint például iskolák, plébániák stb. vezetése. Ami a modern, új alapításokat illeti, arra szorítkozom észrevételemben, hogy gyakran még a legcsodálatosabb intézmények sem élnek túl alapítójukat. A kilenc évszázados múltra visszatekintő ciszterciek esetében az erő – az életstílussal és az imádsággal együtt – egy meghatározó irodalmi tradícióban gyökerezik (Bernát, Elréd stb.), amely markáns kortárs jelleggel bír. Életmódunknak három, ránk jellemző sarokköve van: az új alapítások filiációjának folyamata, a vizitáció állandó

gyakorlata és az általános káptalanokon nyugvó, központosított döntéshozatal. Az egyes monostorok autonómiája és a karizma általános iránya közötti egyensúly a ciszterci tapasztalat mércéje. Ha helyesen értelmezzük, a monostor autonómiája jó dolog, de ha nem, akkor végzetes lehet.

– **Mégis: vajon nem idejétmúlt a szerzetesek lelki tanúsága? Nem marad-e elrejtve a mai világ eszeveszett rohanásában?**

– Látja, éppen a modern világ örülete készlet bennünket egy nagy és gyakran megoldatlan spirituális kérdés feltevésére. Azonban nem mindig vagyunk képesek teljeskörűen megválaszolni ezt a kérdést, amely ennek következtében máshol talál válaszra. A válaszok – a keleti filozófiákra is gondolok – több engedményt tesznek annak az individualista dimenzióknak, amely úgy tűnik, uralja korunkat. Az emberek gyakran „kötöttnek” tekintik a keresztény spiritualitást, és így „saját vallást” hoznak létre. Úgy gondolom, hogy meggyőződésünkben az erkölcsi szempontokhoz (például a szexuális erkölcsökhöz) való bizonyos ragaszkodás azt eredményezte, hogy a vallást alapvetően normatív tényként értelmezzük, lealacsonyítva a *kérügma* nagyságát és szépségét. Tudnunk kell, hogyan reagáljunk ezekre az individualista menekülésekre, inkább hangsúlyozva a közösségi iránti érzéket, mivel az autentikus spiritualitást alapvetően a közösségben való lét táplálja. A monostorunkba látogatókat különösen vonzza az, amilyen módon mi együtt élünk.

– **A Szent Anzelm Egyetem ezen elismerése egyben alkalom arra is, hogy újragondolja az életét.**

– Nézze, én nem tartom magam spirituális tekintélynek. Az én szavaim – amelyeket bölcs szavaknak ismernek el – nem az enyéme, mert én a közösségem vagyok. Egyszerűen azt gondolom, hogy a hagyomány embere vagyok. Mindig is az voltam: egész életemet az emlékezet, a hagyomány megőrzésének, továbbadásának szenteltem. A szerzetesek történelmük során ezt tették. A múltba tekintve vállaljuk a jövőt.

– **És mi a hagyomány?**

– Ahogyan Ferenc pápa mondja, a hagyomány nem múzeum. Még a hagyomány is változik és folyamatosan megújul. Szeretem azt mondani, hogy a hagyomány ige, nem főnév. Gondoljunk például a liturgiára, amelyet évszázadok óta ismételnék, és amely évszázadok óta új élet forrása. Az ember a hagyományhoz fordul, ha új életre szomjazik. És nekem még mindig nagy a szomjúságom.

(Fordította Döme Zsuzsanna;
lektorálta: Febérváry Örs Jákó OSB és Tóth Beáta)